KEHA-keskus 22.04.2020

KEHA-keskuksen asiantuntijalausunto
eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietinnön antamista varten

Asiasta: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 1 ja 4 §:n sekä 8 luvun 1 §:n ja työttömyysturvalain 2 a luvun 13 §:n ja 11 luvun väliaikaisesta muuttamisesta.

Starttirahan enimmäiskesto

Ehdotus

Starttirahan enimmäiskestoa pidennettäisiin väliaikaisesti kuudella kuukaudella. Starttirahaa voitaisiin siten myöntää yhteensä enintään 18 kuukauden ajalle.

Lausunto

Ehdotus edellyttää TE-toimiston järjestelmään muutoksen, jossa huomioidaan pidennetty myöntökausi. Tämä muutos ehditään toteuttamaan järjestelmiin, jos laki tulossa voimaan 01.05.2020. Ehdotuksella on KEHA-keskukselle sekä TE-toimistoille merkittävä työllistävä vaikutus. Vaikkakin starttirahan enimmäiskeston pidentämisen päätöstoimet kohdistuvat TE-toimistoissa poikkeusolojen jälkeiseen aikaan, on silti huomattava, että päätösprosessiin on varattava viranomaisen resursseja tavanomaisen toiminnan ylittävästi. KEHA-keskukselle on arvioitu tulevan käsittelyyn jopa 26 000 maksatushakemusta tämän muutoksen myötä, henkilötyövaikutukseltaan noin 4 htv, tavanomaisen toiminnan ylittävästi. Asiakkaille starttirahakauden keston pidentäminen on toimeentuloa turvaava toimi, joka vähentää työttömyysturvalausuntojen määrää sekä kansaneläkelaitoksen asiointeja, joten ehdotus on kannatettava.

Työnhakijan haastattelut

Ehdotus

Työnhakijalle järjestettäisiin ensimmäinen haastattelu kahden viikon kuluessa työnhaun alkamisesta vain silloin, kun se työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan on tarkoituksenmukaista.

COVID-19-pandemian ja siihen liittyvien lomautusten mahdollisesti pitkittyessä työ- ja elinkeinotoimiston tulisi pyrkiä järjestämään lomautettuna tai muuten työttömänä oleville työnhakijoille haastattelu kolmen kuukauden välein.

Lausunto

Lakimuutoksen nopean valmisteluaikataulun ja määräaikaisen voimaantulon vuoksi, TE-palvelujen asiakaspalvelujärjestelmiin ei ole ollut mahdollista tehdä toiminnallisia muutoksia vastaamaan muuttuvia edellytyksiä.

TE-toimisto saa jatkossakin asiakastietojärjestelmässä muistutuksen työnhakunsa aloittavan tai 3 kuukauden välein edelleen työnhakijana olevan työnhakijan määräaikaishaastattelun tarpeen tarkistamisesta. Tällöin TE-toimistolla on edelleen mahdollisuus tapauskohtaisesti arvioida haastattelun tarkoituksenmukaisuus nykyiseen tapaan. Tämä työ ei sinällään muutu tai vähene, mutta lainmuutos mahdollistaa järjestää haastattelu vain niille, joille TE-toimisto katsoo sen tarpeelliseksi. Tämä tuo helpotusta tehtävän työn määrään.

Työnhaun käynnistäminen verkkopalvelussa ja työnhaun voimassaolo

Ehdotus

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia muutettaisiin siten, että verkkopalvelussa työnhaun käynnistämiseen liittyvien toimien yhteydessä edellytettävään palvelutarpeen arvioimiseksi tarpeellisten tietojen antamisen ja työllistymissuunnitelma-luonnoksen laatimisen laiminlyönti ei johtaisi työnhaun voimassaolon päättymiseen

Työ- ja elinkeinotoimistolla ei ole keinoa selvittää niitä henkilöitä, joiden työnhaku ja oikeus työttömyysetuuteen tulisi palauttaa siirtymäsäännöksessä tarkoitetulla tavalla voimaan takautuvasti ennen lain voimaantuloa. Tästä syystä säännöksen takautuva soveltaminen edellyttäisi henkilön pyyntöä. Henkilön omaan pyyntöön rinnastettaisiin esimerkiksi työ- ja elinkeinotoimiston muun asian yhteydessä tekemä havainto työnhaun voimassaolon palauttamistarpeesta, asiaa koskeva muutoksenhaku sekä työttömyysetuuden maksajan pyyntö.

Lausunto

Lakimuutoksen nopean valmisteluaikataulun ja määräaikaisen voimaantulon vuoksi, TE-palvelujen asiakaspalvelujärjestelmiin ei ole ollut mahdollista tehdä suuria toiminnallisia muutoksia vastaamaan muuttuvia edellytyksiä. Kriittiset muutokset mm. työnhaun päättymisen osalta pystytään kuitenkin tekemään.

Työnhaun aloituksen verkkopalvelussa työnhakija ohjataan jatkossakin vastaamaan hänen palvelutarpeen arvioimiseen liittyviin kysymyksiin, mikäli hänellä ei ole tiedossaan työnhakuun tai työttömyysetuuteen vaikuttavaa muutosta seuraavan kolmen kuukauden aikana. Sähköisen palvelutarpeen arvioinnin jälkeen asiakas pääsääntöisesti ohjataan jatkossakin tekemään verkkopalvelussa oma työllistymissuunnitelma tai sen luonnos TE-toimiston hyväksyttäväksi.

Työnhakija voi itse päättää, haluaako hän tehdä nämä työnhaun aloitukseen liittyvät toimet. Työnhakija voi halutessaan vastata palvelutarpeen arvioimiseen liittyviin kysymyksiin ja tehdä työllistämissuunnitelman tai sen luonnoksen nykyiseen tapaan. Mikäli työnhakija päättää jättää ne tekemättä, asiakaspalvelujärjestelmää pystytään tässä aikataulussa muuttamaan niin, että näiden tehtävien tekeminen eivät ole velvoittavia, ja tekemättä jättämisestä ei koidu työnhakijalle sanktioita eikä työnhaun päättymistä. Jos työnhakija jättää nämä toimet toteuttamatta, järjestelmä muuttaa automaattisesti asiointitapaa TE-toimisto ottaa yhteyttä viimeistään 3 kuukauden kuluttua) ja asiointipäivää (työnhaku on

voimassa toistaiseksi). TE-toimisto saa tällöin 3 kuukauden kuluttua työnhaun aloituksesta muistutuksen tarkistaa työnhakijan tilanne ja määräaikaishaastattelun tarve.

Kuten esityksessä todetaan, TE-toimistolla ei ole keinoa selvittää niitä henkilöitä, joiden työnhaku ja oikeus työttömyysetuuteen tulisi palauttaa siirtymäsäännöksessä tarkoitetulla tavalla. Näin ollen KEHA-keskus puoltaa ehdotusta säännöksen soveltamisesta niin, että korjaus edellyttäisi joko henkilön omaa pyyntöä tai TE-toimisto voisi asioinnin yhteydessä korjata itse havaitsemansa palauttamistarpeen.

Työnhakijan lyhytkestoiset opinnot

Ehdotus

Jotta työnhakijan ei tarvitse keskeyttää opintojaan, työttömyysturvalakia muutettaisiin väliaikaisesti siten, että työnhakijan oikeus työttömyysetuuteen jatkuu työttömyysturvalaissa tarkoitettujen lyhytkestoisten opintojen estämättä, vaikka opinnot viivästyisivät COVID-19-pandemian takia. Työ- ja elinkeinotoimisto voisi ratkaista asian työnhakijan oman ilmoituksen perusteella. Oppilaitoksen selvitystä opintojen viivästymisen syystä tulisi pyytää vain yksittäistapauksessa, jossa selvityksen pyytämiseen on perusteltu syy.

Lausunto

Työ- ja elinkeinotoimisto voi ratkaista asian nykyisin käytössä olevin menetelmin. Ei aiheuta järjestelmämuutoksia. Ei muuta kommentoitavaa.

Työllistymissuunnitelman toteuttamisen laiminlyönti

Ehdotus

Työllistymissuunnitelmien toteuttamisen automaattinen seuranta verkkopalvelussa on keskeytetty. Lisäksi työnhakijoiden työttömyysturvaoikeuden jatkuminen varmistettaisiin sillä, että työttömyysturvalain säännöstä, joka koskee työttömyysetuuden menettämistä työllistymissuunnitelman toteuttamatta jättämisen perusteella, ei sovellettaisi.
Muutos olisi väliaikainen ja se olisi voimassa 31.7.2020 asti. Muutosta sovellettaisiin tilanteissa, joissa työnhakijan olisi tullut toteuttaa suunnitelmassa sovittu toimi 16.3.2020 tai sen jälkeen.

Lausunto

KEHA-keskus on ryhtynyt toimenpiteisiin, jossa työllistymissuunnitelmien toteuttamisen automaattinen seuranta on otettu pois käytöstä 21.04.2020 alkaen. Jos työnhakijan työllistymissuunnitelman toteuttamisen määräaika on umpeutunut 21.04.2020 tai myöhemmin, häntä ei pyydetä selvittämään, kuinka hän on toteuttanut yhdessä hyväksyttyä suunnitelmaa. Työllistymissuunnitelman toteuttamatta jättäminen ei siis aiheuta jatkossa työttömyysturvakäsittelyä ehdotuksen esittämällä tavalla.

KEHA-keskus 22.04.2020

Lakimuutoksen takautuva soveltaminen tulee aiheuttamaan TE-toimistolle lisätyötä, sillä TE-toimiston on käsiteltävä kaikki 16.03.2020 - 20.04.2020 välisenä aikana suunnitelman toteuttamatta jättämisestä annetut selvityspyynnöt ja ratkaisut takautuvasti; jos asiakkaalle annettua selvityspyyntöä tai selvitystä ei ole vielä ratkaistu, TE-toimiston tulee merkitä käsittely aiheettomaksi sekä ilmoittaa työttömyysetuuden maksajalle että käsittely on aiheeton eikä työttömyysetuuden maksamiselle ole estettä. Jos TE-toimisto on jo ratkaissut suunnitelman toteuttamatta jättämisen antamalla seuraamuslausunnon, TE-toimiston tulee korjata annettu ratkaisu uudella "ei estettä" -työvoimapoliittisella lausunnolla.

Työllistymistä tukevan palvelun keskeyttäminen

Ehdotus

Työttömyysturvalaissa säädettäisiin, että työnhakijalla on pätevä syy keskeyttää palvelu myös COVID-19-pandemiasta johtuvasta perustellusta syystä.

Lausunto

Ei aiheuta järjestelmämuutoksia. Ei muuta kommentoitavaa.

Mikko Salmenoja
Johtaja

Vesa Jouppila
Kehittämisjohtaja

Tämä asiakirja KEHA/1860/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/1860/2020 har godkänts elektroniskt

Hyväksyjä Salmenoja Mikko 22.04.2020 09:59

Esittelijä Jouppila Vesa 22.04.2020 12:54